



V pričakovanju davčne reforme

Produktivnost Slovenije

dr. Peter Wostner

Blaginja

**Pametna
& zelena
preobrazba**

Poročilo o produktivnosti 2023

**Človeški
viri**

**Poslovno
okolje**

Stanje

Slovenija ohranja dobro izhodišče za pospešeni razvoj



UGODNO FINANČNO STANJE

Skupna raven državnih prihodkov in davkov ostaja visoka, kar omogoča visoko raven socialne varnosti in visoko raven izdatkov za socialno varnost.



VKLJUČENOST V GLOBALNE VERIGE VREDNOSTI

Skupna raven vključenosti v globalne verige vrednosti ostaja visoka, kar omogoča visoko raven izdatkov za socialno varnost in visoko raven izdatkov za socialno varnost.



IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Skupna raven izobrazbe zaposlenih ostaja visoka, kar omogoča visoko raven izdatkov za socialno varnost in visoko raven izdatkov za socialno varnost.



POSPEŠITEV INOVACIJSKE & INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

Skupna raven inovativnosti in investicijske aktivnosti ostaja visoka, kar omogoča visoko raven izdatkov za socialno varnost in visoko raven izdatkov za socialno varnost.



POZITIVEN ODNOS DO PODJETNIŠTVA IN DIGITALNE PREOBRAZBE

Skupna raven pozitivnega odnosa do podjetništva in digitalne preobrazbe ostaja visoka, kar omogoča visoko raven izdatkov za socialno varnost in visoko raven izdatkov za socialno varnost.



Blaginja

Slovenija ohranja dobro izhodišče za pospešeni razvoj



UGODNO FINANČNO STANJE

Slovenija po **indeksu gospodarske odpornosti** dosegal razmeroma visoko deveto mesto v EU, kar izhaja iz njene **visoke stopnje družbene kohezije**, ekonomske neodvisnosti, pa tudi finančne odpornosti



VKLJUČENOST V GLOBALNE VERIGE VREDNOSTI

Slovenija se v **proizvodni verigi umešča vse višje**, hkrati pa proizvodno funkcijo uspešneje od drugih konkurenčnih držav nadgrajuje tudi z ostalimi funkcijami, med katerimi so še posebej pomembne raziskave in razvoj.

Pri razvoju novih produktov uporablja znanje z vse več področij, kar se odraža v **rastoči ekonomski kompleksnosti**, kjer je v zadnjih dveh desetletjih napredovala na 5. mesto (z 12.), na enako mesto pa se v EU uvršča tudi po deležu **izvoza srednje in visokotehnoško intenzivnih proizvodov**.



IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH

Med delovno aktivnim prebivalstvom se je v obdobju 2010–2020 bistveno povečal delež terciarno izobraženih (še posebej strokovnjakov), ki znatno presega povprečje EU (in še bolj povprečje V4) in ne zaostaja več veliko za vodilnimi inovatorkami,

kar se odraža v tudi v osmem najvišjem **deležu zaposlenih v dejavnostih, temelječih na znanju**.



POSPEŠITEV INOVACIJSKE & INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

Delež inovacijsko aktivnih podjetij je tako v obdobju 2018–2020 prvič v zadnjem desetletju s 55 % presegel povprečje EU, investicije pa so se zaenkrat pospešile predvsem pri vlaganjih v stroje in opremo. Pozitivne trende je hkrati zaznali tudi na nekaterih drugih področjih, npr. pri vlaganjih v trženje, močno pa naj bi se pospešila tudi okoljska vlaganja podjetij.

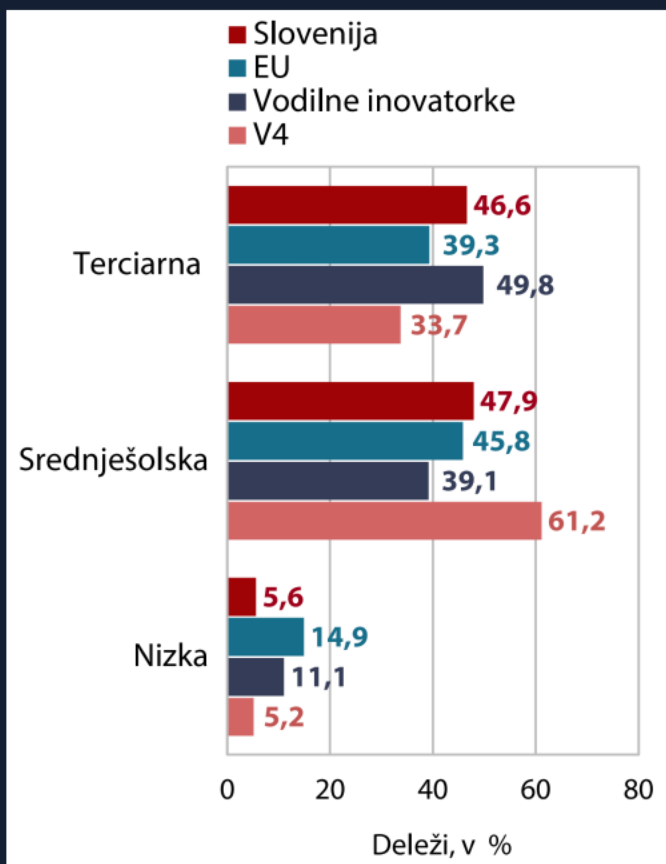


POZITIVEN ODNOS DO PODJETNIŠTVA IN DIGITALNE PREOBRAZBE

Sloveniji sicer še ni uspelo povečati naklonjenosti novim idejam, spremembam in sprejemanju tveganj, kar je za pametni in zeleni prehod pomembno, se je pa zato odnos do podjetništva izrazilo izboljšal, pozitivno je tudi vrednotenje vpliva digitalne preobrazbe na gospodarstvo in družbo.



IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH



Med delovno aktivnim prebivalstvom se je v obdobju 2010–2020 bistveno povečal delež terciarno izobraženih (še posebej strokovnjakov), ki znatno presega povprečje EU (in še bolj povprečje V4) in ne zaostaja več veliko za vodilnimi inovatorkami,

kar se odraža v tudi v osmem najvišjem **deležu zaposlenih v dejavnostih, temelječih na znanju**.

==> IZOBRAZBA ==> PRODUKTIVNOST ==> ZAPOSLENOST & PLAČE

(najhitreje rastoča podjetja po produktivnosti v Sloveniji imao za 23% višje plače, ki jih povečujejo še enkrat hitreje od ostalih podjetij)

Slovenija ohranja dobro izhodišče za pospešeni razvoj ==> SMER JE PRAVA!



UGODNO FINANČNO STANJE

Slovenija po **indeksu gospodarske odpornosti** dosegal razmeroma visoko deveto mesto v EU, kar izhaja iz njene **visoke stopnje družbene kohezije**, ekonomske neodvisnosti, pa tudi finančne odpornosti



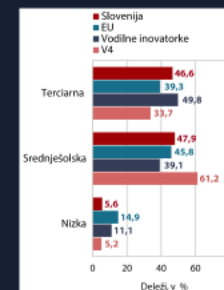
VKLJUČENOST V GLOBALNE VERIGE VREDNOSTI

Slovenija se v **proizvodni verigi umešča vse višje**, hkrati pa proizvodno funkcijo uspešneje od drugih konkurenčnih držav nadgrajuje tudi z ostalimi funkcijami, med katerimi so še posebej pomembne raziskave in razvoj.

Pri razvoju novih produktov uporablja znanje z vse več področij, kar se odraža v **rastoči ekonomski kompleksnosti**, kjer je v zadnjih dveh desetletjih napredovala na 5. mesto (z 12.), na enako mesto pa se v EU uvršča tudi po deležu **izvoza srednje in visokotehnoško intenzivnih proizvodov**.



IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH



Med delovno aktivnim prebivalstvom se je v obdobju 2010–2020 bistveno povečal delež terciarno izobraženih (še posebej strokovnjakov), ki znatno presega povprečje EU (in še bolj povprečje V4) in ne zaostaja več veliko za vodilnimi inovatorkami.

kar se odraža v tudi v osmem najvišjem **deležu zaposlenih v dejavnostih, temelječih na znanju**.

==> IZOBRAZBA ==> PRODUKTIVNOST ==> ZAPOSLENOST & PLAČE

(najhitreje rastoča podjetja po produktivnosti v Sloveniji imao za 23% višje plače, ki jih povečujejo še enkrat hitreje od ostalih podjetij)



POSPEŠITEV INOVACIJSKE & INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

Delež inovacijsko aktivnih podjetij je tako v obdobju 2018–2020 prvič v zadnjem desetletju s 55 % presegel povprečje EU, investicije pa so se zaenkrat pospešile predvsem pri vlaganjih v stroje in opremo. Pozitivne trende je hkrati zaznali tudi na nekaterih drugih področjih, npr. pri vlaganjih v trženje, močno pa naj bi se pospešila tudi okoljska vlaganja podjetij.



POZITIVEN ODNOS DO PODJETNIŠTVA IN DIGITALNE PREOBRAZBE

Sloveniji sicer še ni uspelo povečati naklonjenosti novim idejam, spremembam in sprejemanju tveganj, kar je za pametni in zeleni prehod pomembno, se je pa zato odnos do podjetništva izrazilo izboljšal, pozitivno je tudi vrednotenje vpliva digitalne preobrazbe na gospodarstvo in družbo.

Slovenija ohranja dobro izhodišče za pospešeni razvoj ==> SMER JE PRAVA!

UGODNO FINANČNO STANJE

Skupna vrednost slovenskega finančnega sistema je 1,1 bilijona evrov, kar je 110% več kot leta 2014. Slovesni prenosni račun kaže, da je Slovenija leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

VKLJUČENOST V GLOBALNE VERIGE VREDNOSTI

Slovenija se v svetovni vrednostni verigi premika od nizke k visoki vrednosti. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Slovenija je leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH



POSPEŠITEV INOVACIJSKE & INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

Slovenija je leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Slovenija je leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

POZITIVEN ODNOS DO PODJETNIŠTVA IN DIGITALNE PREENOBRAZBE

Slovenija je leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Slovenija je leta 2015 dosegla pozitivno saldo zunanje trgovine, kar je prvič od leta 2008. To kaže na izboljšanje konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.



Blaginja

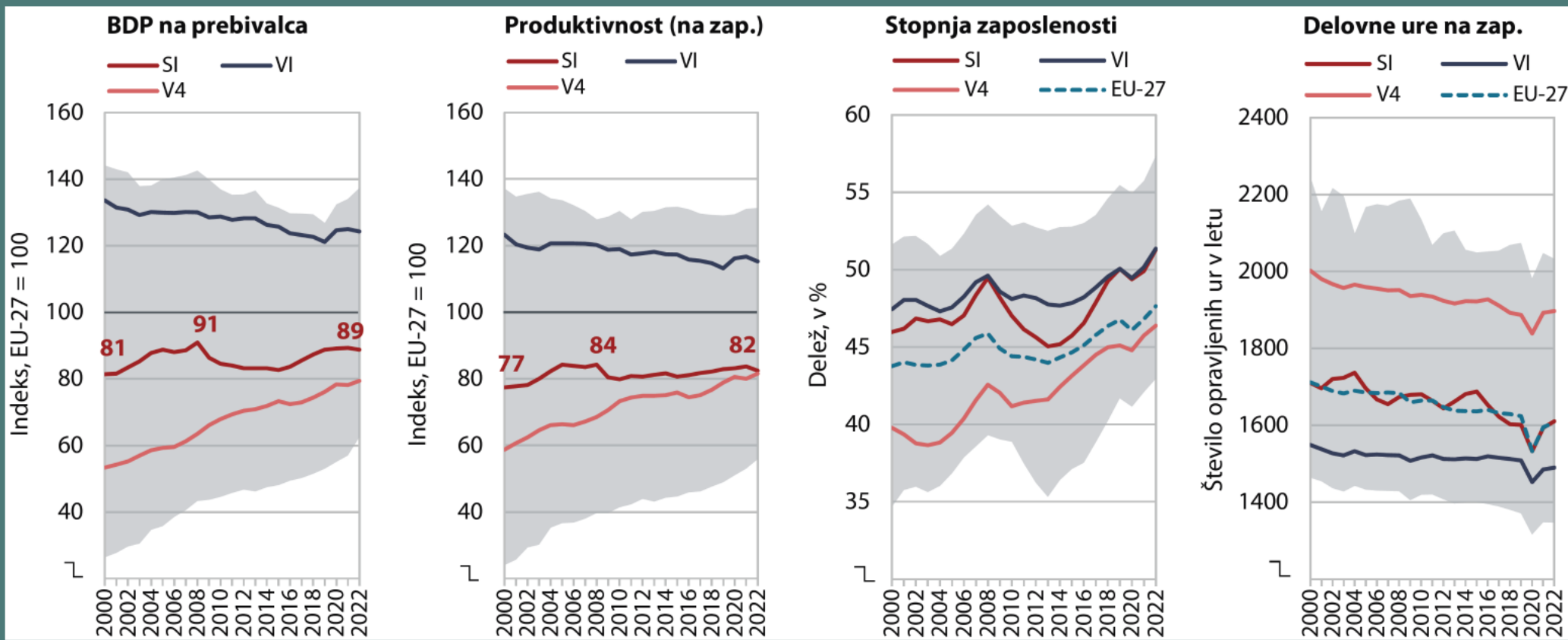
**BOLJ ODLOČNO
& HITREJE**



PRODUKTIVNOST

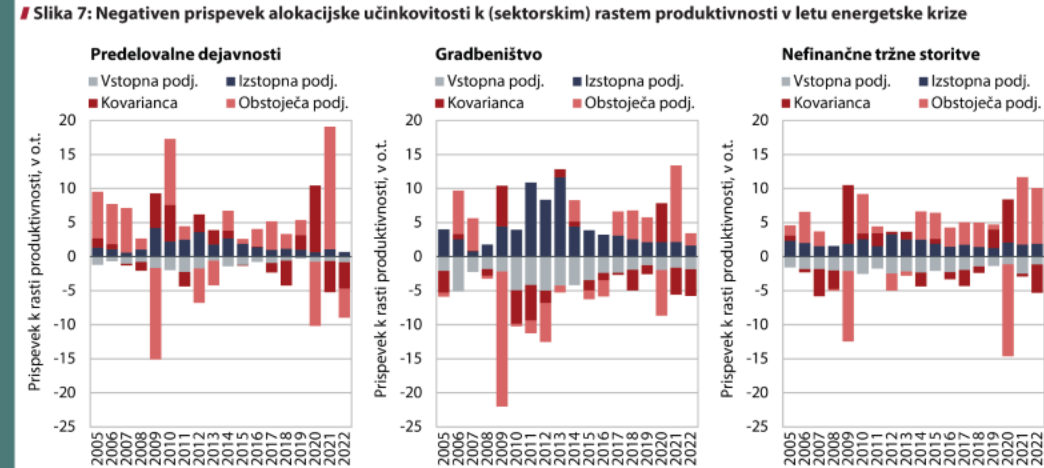
==>na raven vodilnih inovatorok

Rast BDP temelji predvsem na povečani količini dela, medtem ko rast realne produktivnosti ostaja **skromna**.



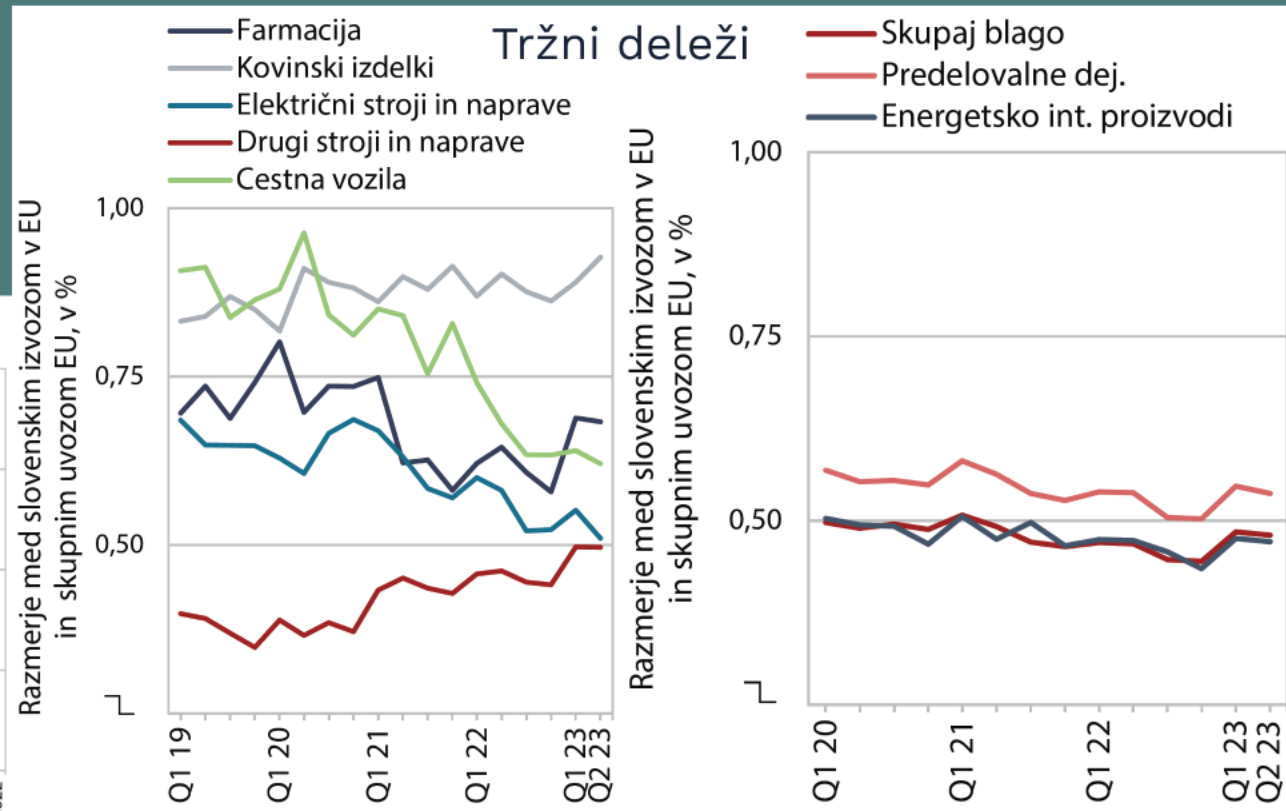
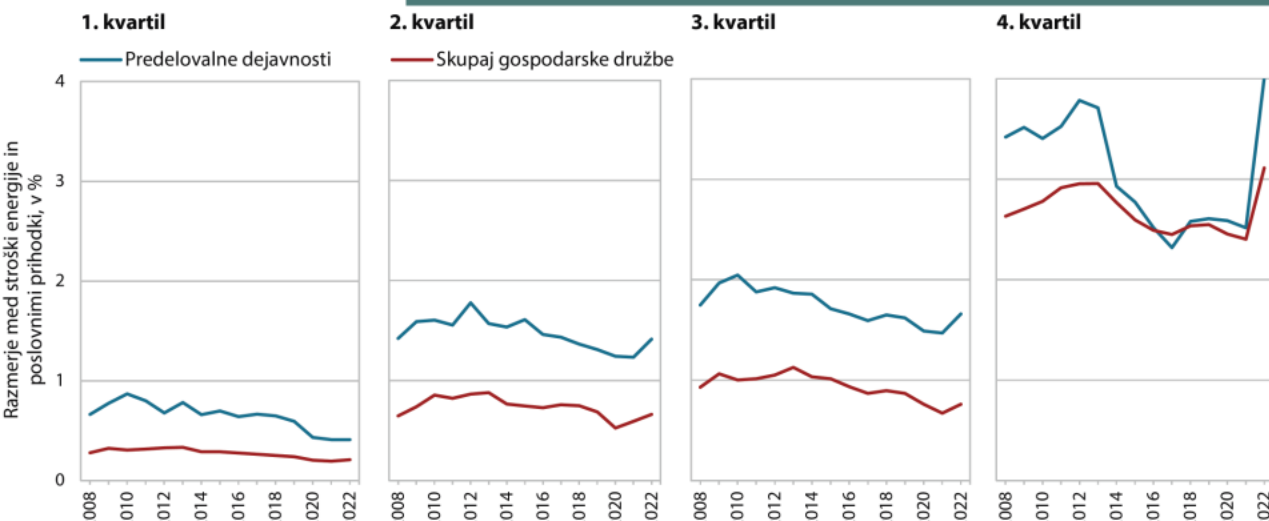
Kako z današnjimi 1+1 ... narediti jutrišnje 3?

Nasloviti (strukturne) IZZIVE (obstoječega razvojnega modela) ...



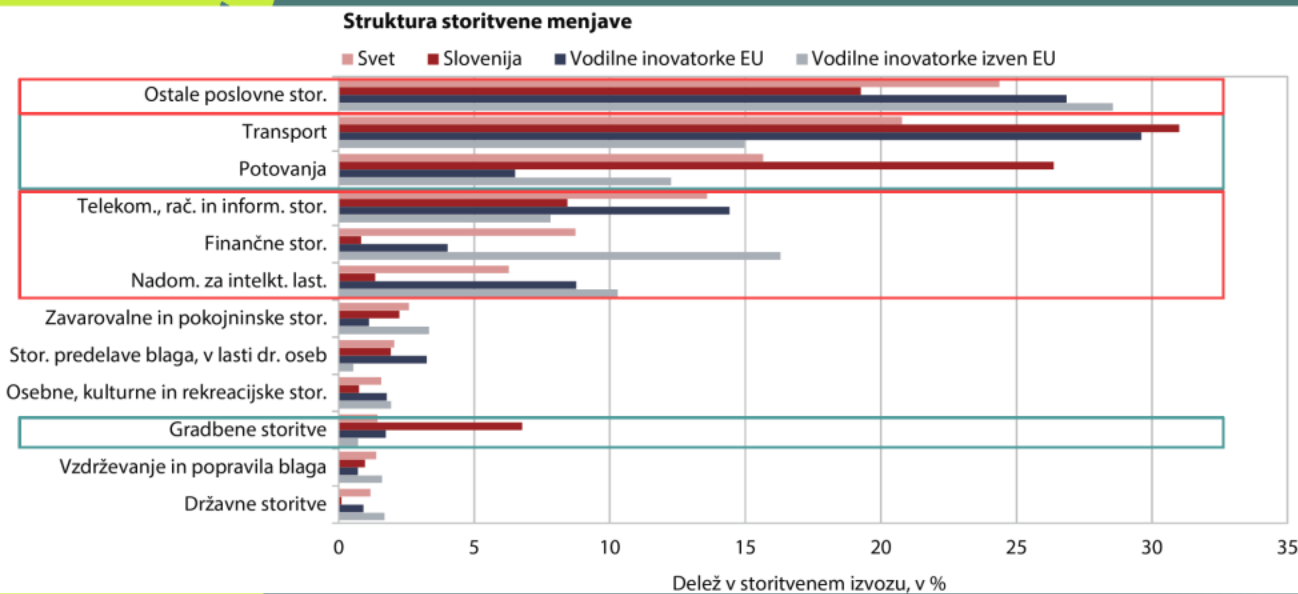
==> še posebej v tradicionalnih "paradnih konjih"

==> z učinkovitejšimi trgi

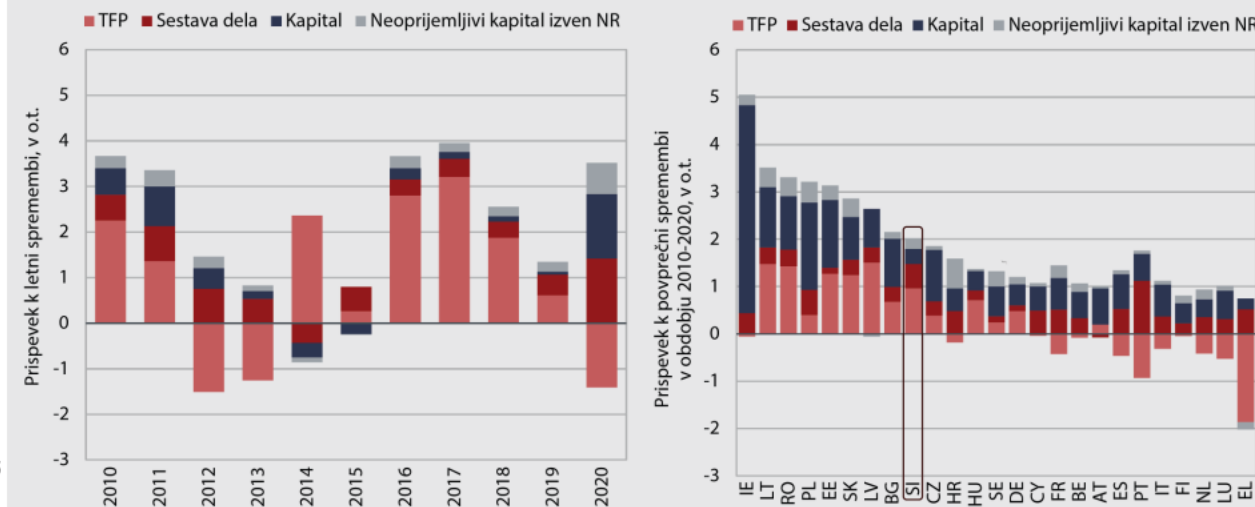


in naslovitvijo še ne dovolj izkoriščenih priložnosti...

==> Staviti na ključne dejavnike produktivnosti



Slika 3: TFP in prispevek spremenjene sestave dela sta bila v Sloveniji glavna vzroda rasti produktivnosti v povprečju obdobja 2010–2020



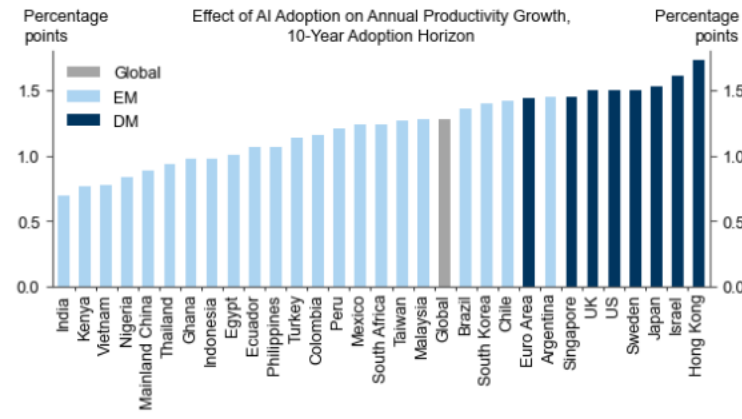
... upoštevajoč nov (teh.) kontekst

Priložnosti ==> Generativna UI Tveganja

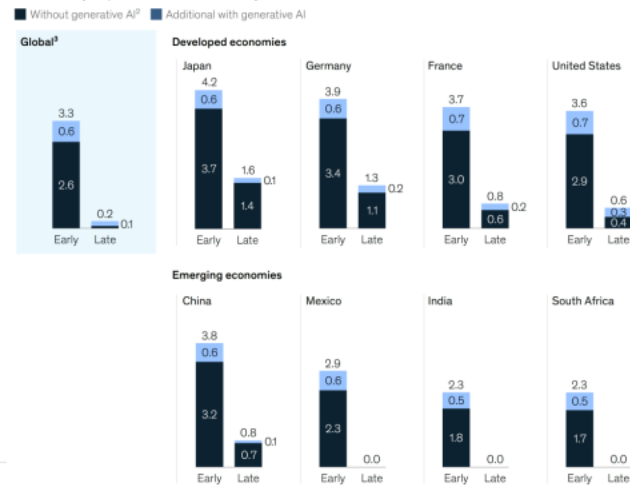
- Uporaba GUI še relativno omejena, a se bo v naslednjih letih **močno pospešila**:
 - globalno kar 75 % podjetij predvideva uporabo GUI v naslednjih petih letih (WEF, 2023).
- Ko gre za **produktivnost, bi se ta lahko na globalni ravni pospešila za 1,4 o. t.** (Hatzius idr., 2023), **pa tudi do 3,3 dodatne o. t.** (Chui idr., 2023):
 - Dosedanje empirične študije vpliva UI za Evropo pozitivne: Czarnitzki in drugi (2022) za nemška podjetja ugotavljajo pozitiven in **značilen vpliv UI na produktivnost**, medtem ko bolj celovita analiza Calvino in Fontanelli (2023) tudi ugotavlja značilen vpliv, a le tam, **kjer so bile prisotne tudi komplementarne tehnologije in znanja**.
- **Positivni učinki močnejši v ambicioznejših državah**:
 - V Nemčiji ali Franciji bi se rast produktivnosti po scenariju hitrega uvajanja tako lahko pospešila za do 3,9 oz. 3,7 o. t., v primeru počasnega pa za zgolj 1,6 oz. 1,3 dodatne o. t. (Chui idr., 2023).
 - Uporaba GUI hkrati lahko izboljšuje tudi kakovost dela: npr. zap. svetovalnega podjetja BCG so z uporabo GUI opravili za 12,2 % več nalog in za 25,1 % hitreje, hkrati pa je bila njihova kakovost za 40 % višja glede na kontrolno skupino.

Avtomatizaciji DM manj izpostavljene inovacijsko razvitejše države

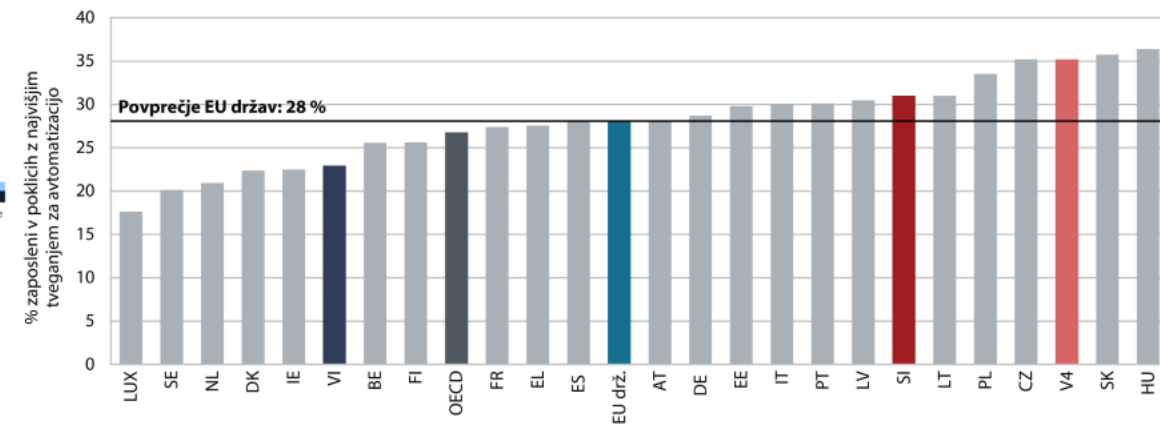
Exhibit 14: Productivity Growth Boosts Could Be Sizable in Other Countries As Well; We Estimate Widespread AI Adoption Could Boost Global Annual Productivity Growth by 1.4pp Over a 10-Year Period



Productivity impact from automation by scenario, 2022–40, CAGR,¹ %



Slika 67: Avtomatizaciji je največ delovnih mest izpostavljenih v višegrajskih državah in Sloveniji



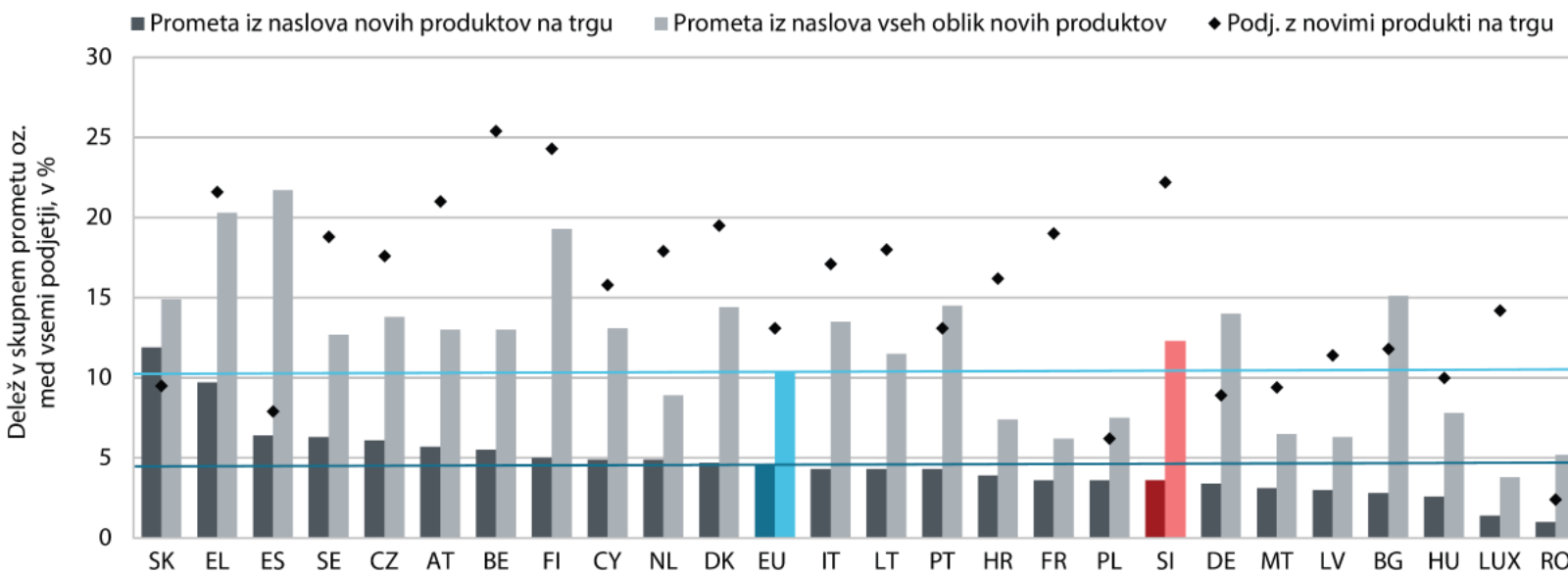
Vir: OECD (2023f), na podlagi Lassébie in Quintini (2022); prikaz UMAR. Opomba: »EU drž.« se nanaša na države EU, ki so hkrati članice OECD.

... ki zahteva pospešeno in celovito poslovno preobrazbo

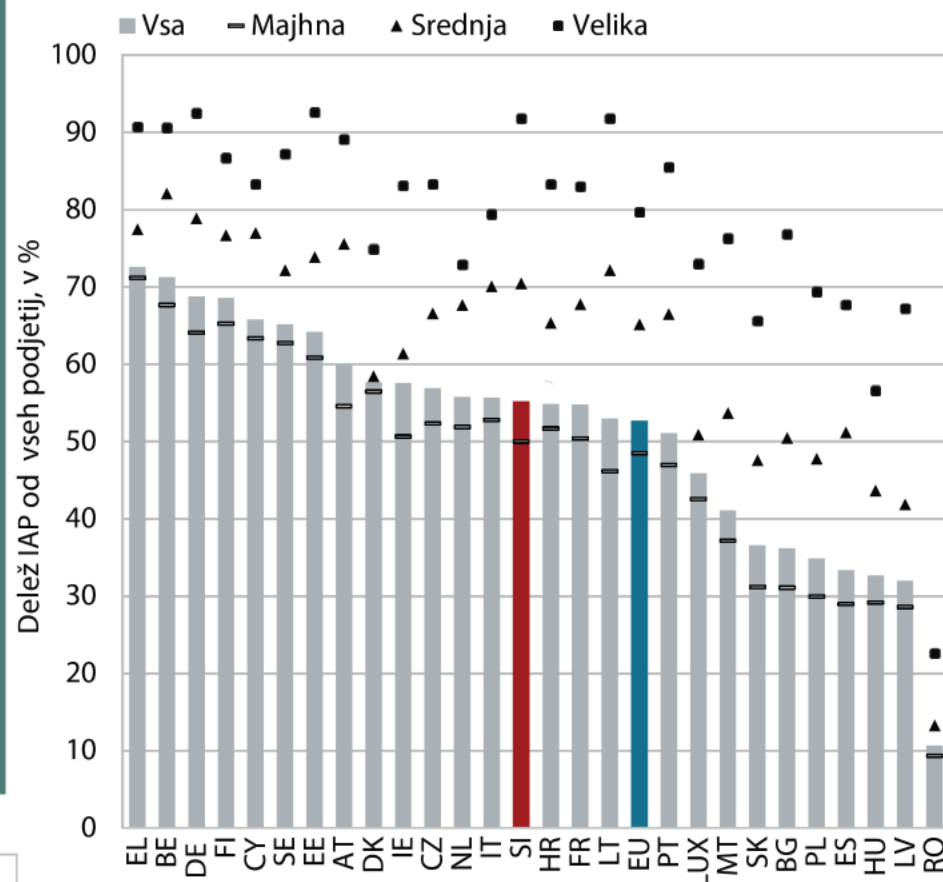
Inovacijska aktivnost ==> sicer pozitiven trend, a

Še preozko:

- med velikimi inovacijsko aktivnih 92 % (tretji najvišji delež v EU), med **srednje velikimi** podjetji je takšnih 70 % (10. mesto), med **majhnimi** pa polovica (16. mesto). == digitalna intenzivnost
- produktnim inovacijam, kjer se Slovenija uvršča na 8. mesto (a tudi majhna podjetja na relativno visoko 10. mesto), pri **procesnih inovacijah** pa s 16. mestom zaostaja za povprečjem EU.



Inovacijsko aktivna podjetja (IAP)



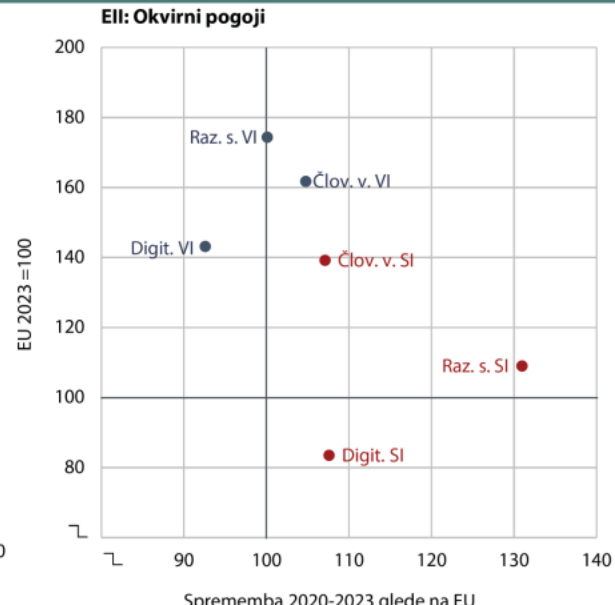
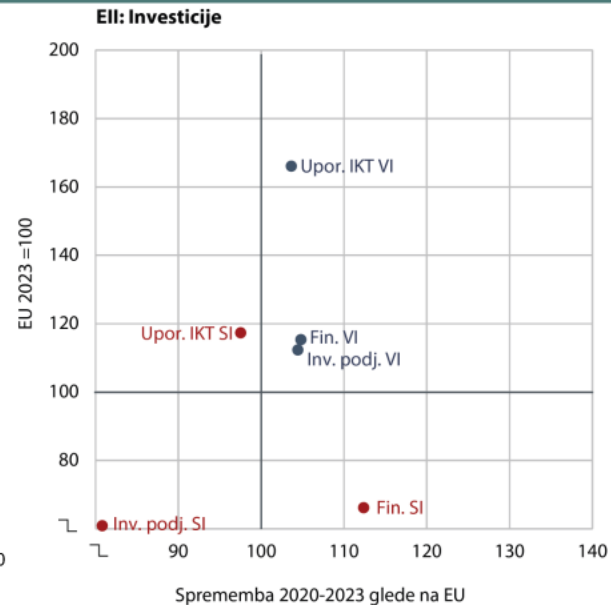
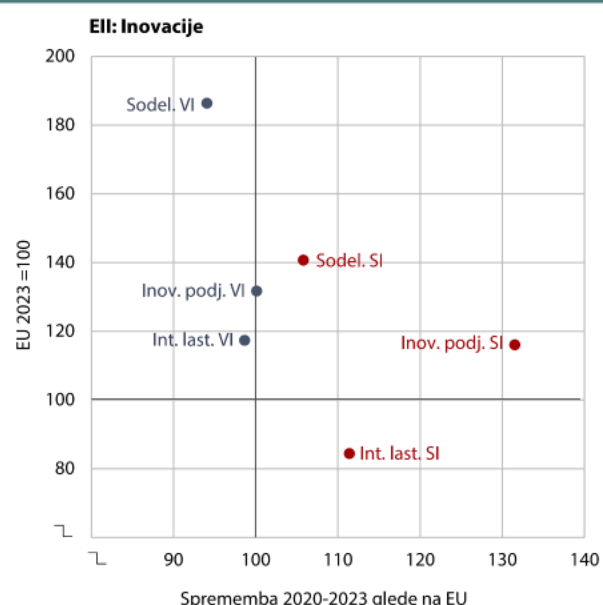
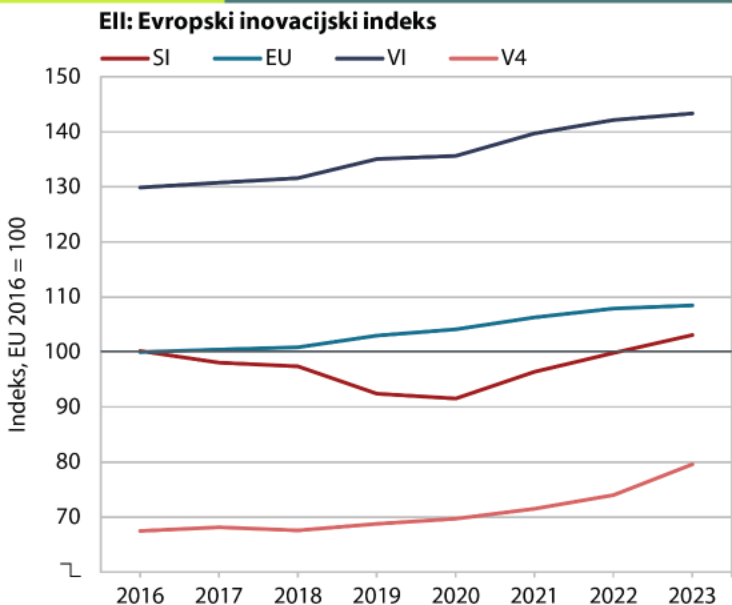
Še preplitko / premalo prebojno:

- slovenska podjetja se po deležu podjetij, ki so razvila nove produkte na trgu, uvrščajo na tretje mesto v EU, a so hkrati iz tega naslova ustvarila manj prihodkov kot v povprečju EU (18. mesto).

==> Bolj odločno in hitreje / bolj usmerjeno v prihodnost

==> v smeri inovacijskih voditeljic

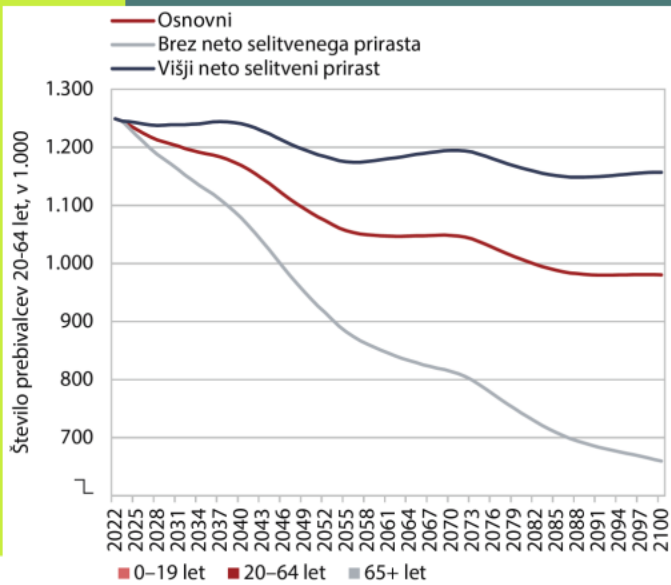
Razlogi za inovacijsko dinamiko ==> Strateške prioritete



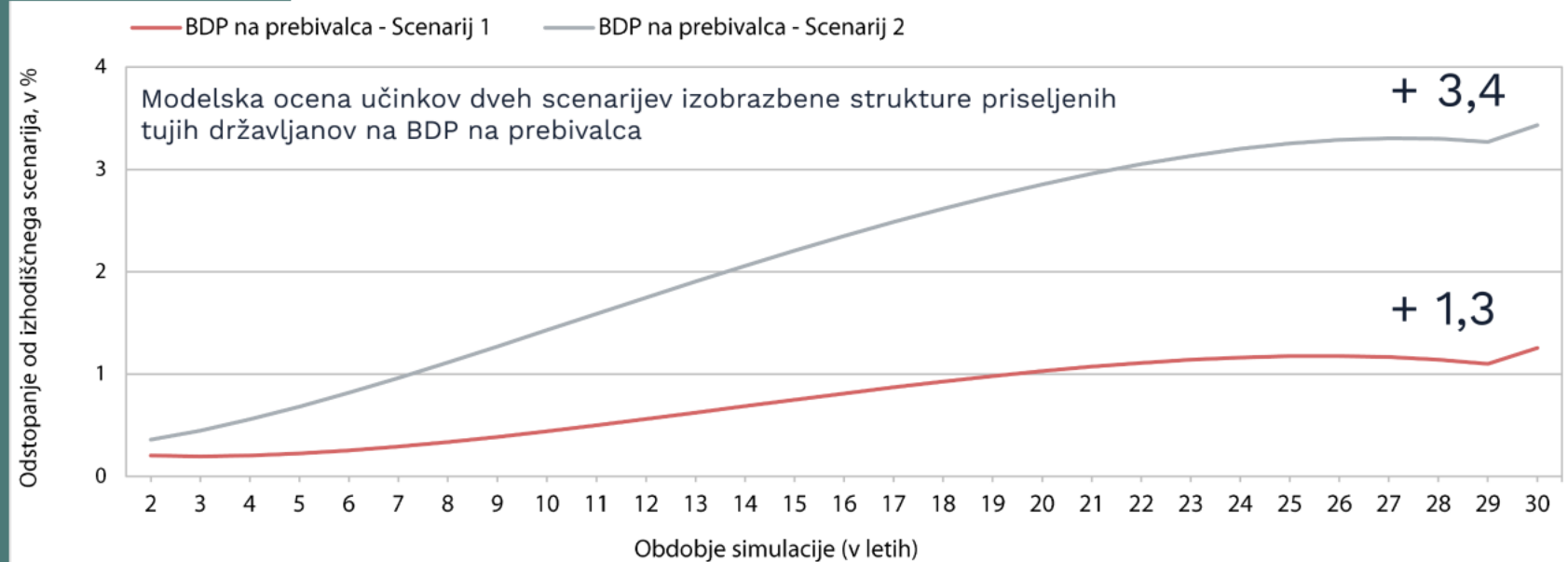
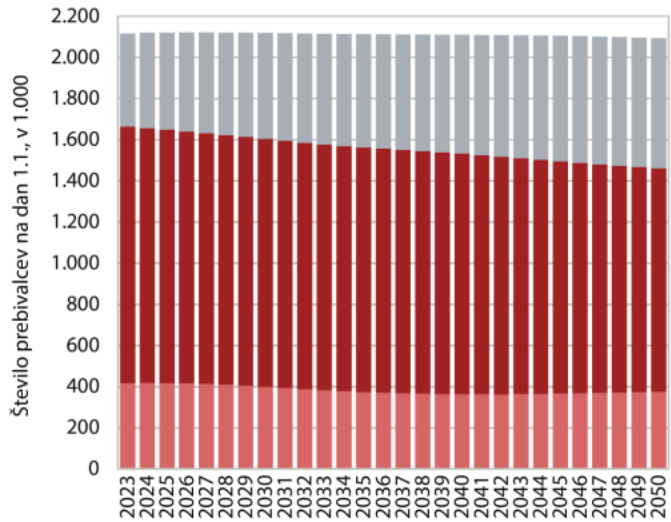
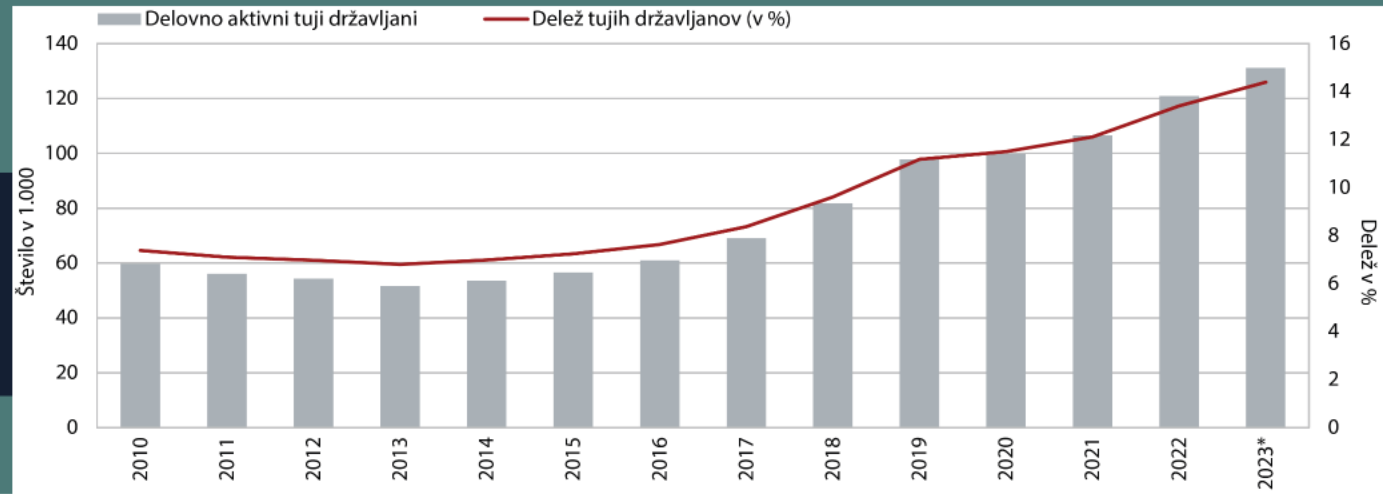
Kadri: pomanjkanje in atraktivnost

Demografija do 2022/2030/2050: -67.000 -43.000 -162.000

Pomanjkanje delovne sile kot nova stalnica! ==> Vsak posameznik šteje!!!



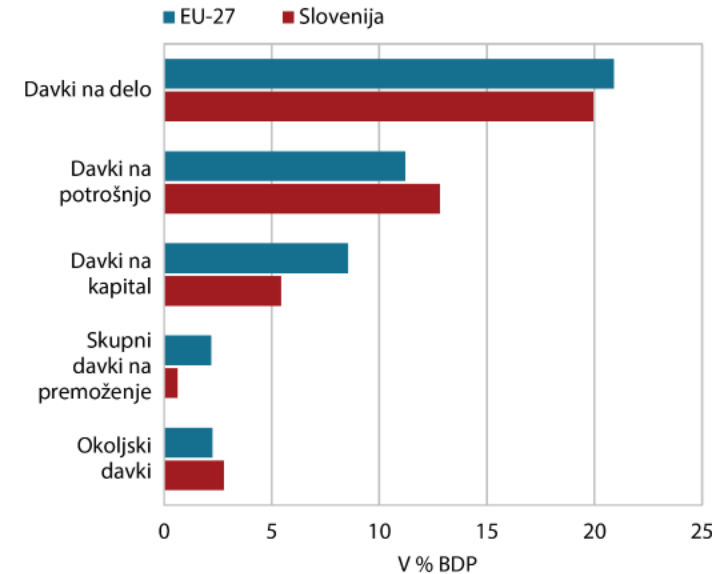
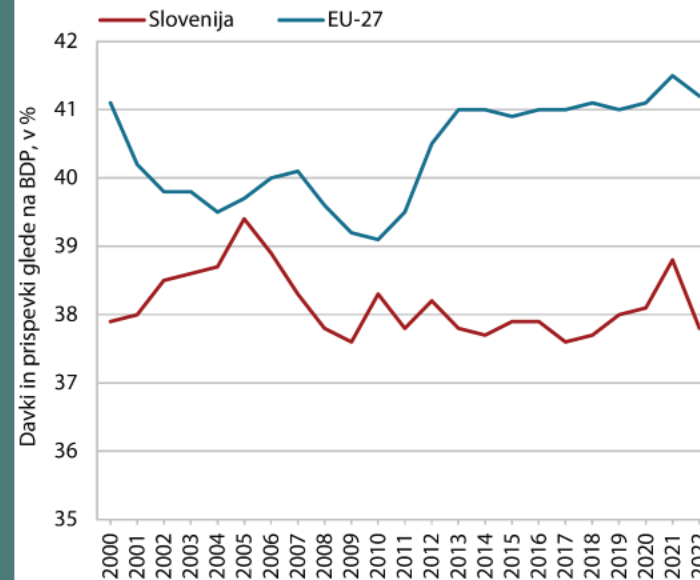
• **Kdo:**
delež terciarno izobraženih tujih državljanov (16,4%) je v Sloveniji precej nižji kot v povprečju EU (28,9%) in vodilnih inovatorok (43%):



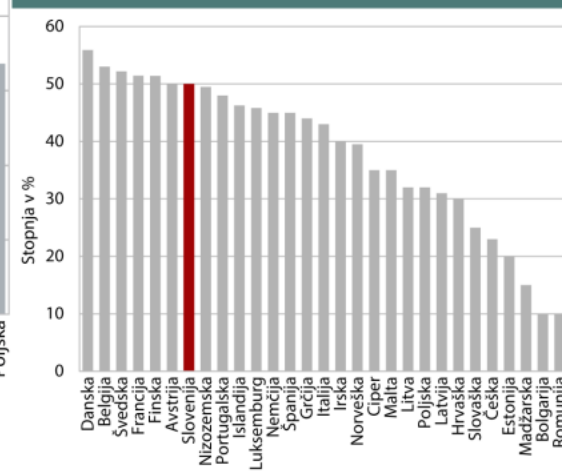
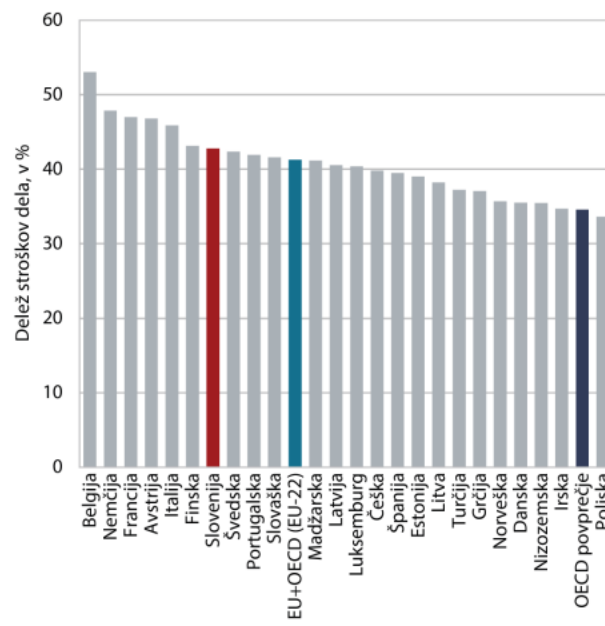
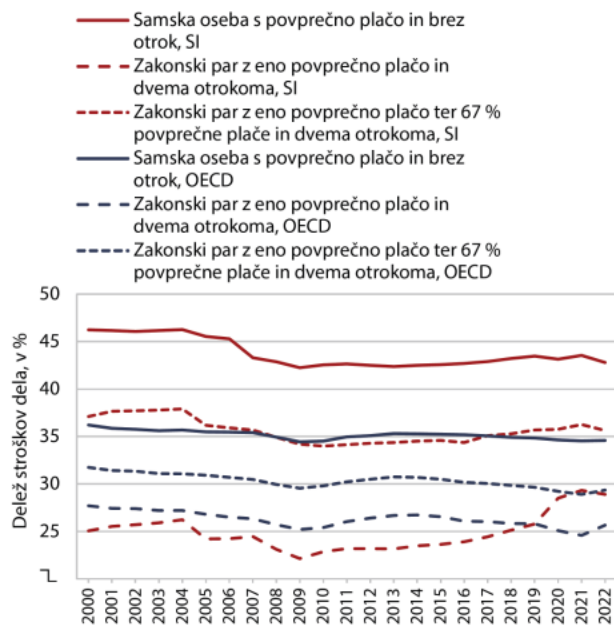
Davčno okolje:

Analize kažejo na potrebo po **davčnem prestrukturiranju ...**

Bolj prijazno do visoko produktivnih aktivnosti in zaposlenih ==> 1+1=3



Slika 42: Davčni primež za različne tipe gospodinjstev je v Sloveniji precej nad povprečjem OECD (levo) in je za samsko osebo s povprečno plačo in brez otrok med višjimi v državah EU (desno)



... z zmanjšanjem obremenitve zaposlenih s prispevki za socialno varnost, pri čemer pa naj bi manko prihodkov pokrili z razširitvijo davčnih osnov, povečanjem manj izkrivljajočih davkov (davki na potrošnjo) ter uvedbo davka na nepremičnine.

Stopnja obdavčitve v najvišjem dohodninskem razredu je med višjimi v državah EU. Prag dohodka za takšno obdavčitev je relativno nižji kot v drugih državah z enako visoko stopnjo. Število zavezancev v tem dohodninskem razredu je bilo v letu 2022 5.158 oz. 0,3 % vseh dohodninskih zavezancev.

Slovenija ohranja dobro izhodišče za pospešeni razvoj ==> SMER JE PRAVA!

UGODNO FINANČNO STANJE

Skupna raven državnih prihodkov in davkov ostaja visoka, kar omogoča visoko raven socialne varnosti in visoko raven javnih storitev. V letu 2023 so se davki povečali za 0,2 odstotne točke, kar je posledica povečanja davka na dohodke od dela za 0,1 odstotne točke in davka na dohodke od kapitala za 0,1 odstotne točke.

VKLJUČENOST V GLOBALNE VERIGE VREDNOSTI

Skupna raven vključenosti v globalne verige vrednosti ostaja visoka, kar omogoča visoko raven konkurenčnosti in visoko raven inovativnosti. V letu 2023 so se vključenost v globalne verige vrednosti povečala za 0,2 odstotne točke, kar je posledica povečanja vključenosti v globalne verige vrednosti za 0,1 odstotne točke in vključenosti v globalne verige vrednosti za 0,1 odstotne točke.

IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH



Skupna raven izobrazbenosti zaposlenih ostaja visoka, kar omogoča visoko raven konkurenčnosti in visoko raven inovativnosti. V letu 2023 so se izobrazbenost zaposlenih povečala za 0,2 odstotne točke, kar je posledica povečanja izobrazbenosti zaposlenih za 0,1 odstotne točke in izobrazbenosti zaposlenih za 0,1 odstotne točke.

POSPŠITEV INOVACIJSKE & INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI

Skupna raven inovacijske in investicijske aktivnosti ostaja visoka, kar omogoča visoko raven konkurenčnosti in visoko raven inovativnosti. V letu 2023 so se inovacijske in investicijske aktivnosti povečale za 0,2 odstotne točke, kar je posledica povečanja inovacijske in investicijske aktivnosti za 0,1 odstotne točke in inovacijske in investicijske aktivnosti za 0,1 odstotne točke.

POZITIVEN ODNOS DO PODJETNIŠTVA IN DIGITALNE PREENOBRAZBE

Skupna raven pozitivnega odnosa do podjetništva in digitalne preobrazbe ostaja visoka, kar omogoča visoko raven konkurenčnosti in visoko raven inovativnosti. V letu 2023 so se pozitivni odnos do podjetništva in digitalne preobrazbe povečali za 0,2 odstotne točke, kar je posledica povečanja pozitivnega odnosa do podjetništva in digitalne preobrazbe za 0,1 odstotne točke in pozitivnega odnosa do podjetništva in digitalne preobrazbe za 0,1 odstotne točke.



Blaginja

BOLJ ODLOČNO & HITREJE

ZATO ==> UKREPI

A. PREDVIDLJIVO, UČINKOVITO IN ODZIVNO POSLOVNO OKOLJE

1. Izboljšanje učinkovitosti javnega sektorja



a. IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI JAVNIH STORITEV

Izboljšanje kakovosti javnih storitev, vključno z zdravstvom, šolstvom in odzivanjem na izredne dogodke.



b. DEBIROKRATIZACIJA, FLEKSIBILIZACIJA IN DIGITALIZACIJA JAVNEGA SEKTORJA

Omogočanje predvidljivega, a hkrati agilnega in odzivnega poslovanja z javnim sektorjem, tako v smislu debirokratizacije, fleksibilizacije in digitalizacije kot v smislu usklajenega in dopolnjujočega se vodenja razvojnih politik.

2. Vzpostavitev ugodnejšega okolja za visoko produktivne aktivnosti in zaposlene



a. PREHAJANJE OD MANJ PRODUKTIVNIH K BOLJ PRODUKTIVNIM PODJETJEM

Pospešitev prehajanja ekonomske aktivnosti in zaposlenih od manj produktivnih k bolj produktivnim podjetjem ==> alokacijska učinkovitost.



b. DAVČNO PRESTRUKTURIRANJE & PRESTRUKTURIRANJE JAVNIH IZDATKOV

Davčno prestrukturiranje za znižanje obdavčitve dela, povečanje prihodkov iz drugih virov ter prestrukturiranje javnih izdatkov.



c. OSREDOTOČENJE EKONOMSKE POLITIKE NA RAZVOJNO USMERJENA ZDRAVA JEDRA

Osredotočenje ukrepov ekonomske politike v podporo zdravim jedrom gospodarstva, med njimi še posebej na razvojno naravnane nišne dele gospodarstva, ki imajo velik potencial za rast.

C. UKREPI ZA PREHOD V PAMETNO IN ZELENO GOSPODARSTVO



1. IZBOLJŠANJE OKVIRNIH POGOJEV

- a. kakovost znanstvenoraziskovalnega, inovacijskega in podjetniškega **ekosistema** s povprečne dvigniti na raven vodilnih inovatork;
- b. izboljšanje infrastrukturnih pogojev ==> **digitalna povezljivost.**



2. NADALJNJA POSPEŠITEV INVESTICIJ

Še posebej pomembno pri **vlaganjih v raziskave in razvoj**:

- (i) v dolini smrti,
- (ii) podjetniškega sektorja, kjer mora aktivno vlogo imeti tudi država, in
- (iii) v povezavi s tehnologijami, ki so opredeljene kot prednostne.

Dodatno pozornost pa tudi vlaganjem v **programsko opremo in podatke ter druge mehke oblike kapitala** (npr. dizajn ali organizacijski kapital).

3. Spodbujanje poslovne (pametne in zelene) preobrazbe



ŠIRITEV PROCESOV PREOBRAZBE

a. pri srednjih in majhnih podjetjih, ki tako z vidika inovacijske aktivnosti kot digitalne intenzivnosti močno zaostajajo za enakimi podjetji v vodilnih inovatorkah, kar pa za velika podjetja ne velja;

b. z nadaljnjim spodbujanjem sodelovanja in poslovnega povezovanja, ki prispeva k boljšemu izkoriščanju dopolnjevanja med (i) velikimi in ostalimi, tudi zagonskimi podjetji, (ii) med različnimi podjetniškimi funkcijami (npr. med proizvodno in ostalimi funkcijami), (iii) dopolnjevanjem med proizvodnimi in storitvenimi podjetji ter (iv) dopolnjevanjem med podjetji na eni strani ter institucijami znanja in državo na drugi strani.



POGLOBITEV PROCESOV PREOBRAZBE

a. s še intenzivnejšo avtomatizacijo;

b. nadaljnjo krepitvijo funkcij z visoko dodano vrednostjo (raziskave in razvoj, prodaja, vodenje);

c. večjim poudarkom na prebojnih, tudi zelenih inovacijah in še močnejši diferenciaciji produktov, kar ustvarja vrednost za kupca;

d. nadgradnjo načinov poslovanja, in sicer v smislu:

- (i) uvajanja podatkovnega vodenja podjetij,
- (ii) inoviranja trajnostnih poslovnih modelov,
- (iii) organizacijske nadgradnje na podlagi fleksibilnejših oblik dela in vodenja ter
- (iv) pospešenega uvajanja odprte, inovacijam prijazne kulture podjetij.

Hvala!

peter.wostner@gov.si

